

گزارش اعطای دکترای افتخاری به عبدالحسین مصحفی

گزارشگر: سیده چمن آرا

و پخش سرود جمهوری اسلامی ایران آغاز شد و با سخنرانی دکتر میبیدی، ریاست دانشگاه یزد، ادامه یافت. دکتر میبیدی، پس از اظهار خوشوقتی از حضور در چنان جمعی، از برکاتی که پس از شروع فعالیت‌های مرتبط با تصویب اعطای درجه‌ی دکتری به آقای مصحفی، برای دانشگاه یزد به وجود آمده است سخن گفته و از تلاش‌های دکتر بهزاد، دکتر مدقالچی، دکتر محمودیان و دکتر محسنی که با بررسی موشکافانه‌ی خود، این مدرک را شایسته‌ی آقای مصحفی دانستند، تشکر کرد. وی از بنیان‌گذاران خانه‌های ریاضیات اصفهان و یزد نیز قدردانی کرده و ابراز امیدواری کرد این مراسم، نقطه‌ی شروع همکاری‌های مشترک مدرسه و دانشگاه یزد باشد. مانند دانشگاه صنعتی اصفهان.

پس از این سخنرانی، کلیپی از دانشگاه یزد برای حضار پخش شد. سپس آقای باغستانی، رئیس سازمان آموزش و پرورش استان یزد، با اشاره به تلاش‌های خانه‌ی ریاضیات یزد و انجمن علمی-آموزشی معلمان ریاضی یزد برای اعطای این مدرک به آقای مصحفی، و نیز اشاره به شایستگی‌های وی در انتشار مجله‌ی یکان- به مدت ۱۵ سال، و در ۱۱۷ شماره- و تألیفات کتاب و مقاله و ترجمه‌ها و... برای

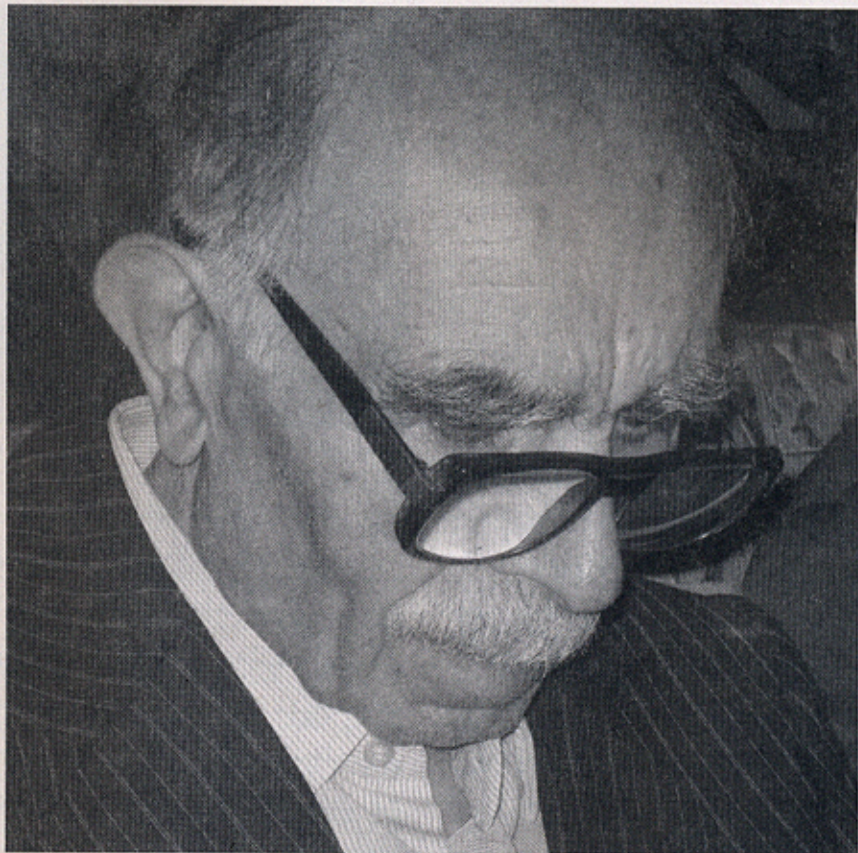
دکترای افتخاری به استاد، عبدالحسین مصحفی در بعدازظهر روز چهارشنبه، ۲۵ اردیبهشت ۱۳۸۷، در آغاز سخنرانی خود برای شنوندگان، که سالن سینما دانش‌آموز شهر یزد را پر کرده بودند، ایراد کرد؛ و چه زیبا احساس خود را- که با احساس بسیاری از حاضرین در آن مراسم، مشترک بوده است- بیان نمود.

این مراسم، که با حضور اساتید دانشگاه یزد، اساتید ریاضی دانشگاه‌های تهران و شهرهای دیگر، اعضای انجمن ریاضی ایران، اعضای کمیته‌ی علمی دهمین کنفرانس آموزش ریاضی ایران، جمعی از معلمان پیشکسوت شهر یزد و تعدادی از دانشجویان و معلمان ریاضی برگزار شد، با تلاوت آیاتی از قرآن مجید توسط دانش‌آموز دختر، موحده آیت الهی

«خدای را شکر می‌گویم که به آرزوی دیرینه‌ی دیگری هم رسیدم. بخت با ریاضیات کشور، یار بوده است که بزرگانی چون احمد بیرشک، ابوالقاسم قربانی، پرویز شهریاری، و عبدالحسین مصحفی، مدرک دکتری را لازمه‌ی خدمت و تعالی ندانستند و برای اخذ آن به خارج از کشور نرفتند و در کسوتی بس متفاوت، چنین بالنده و شکوفا شدند. مراسم امروز، تأثیری در زندگی ایشان ندارد. تشویقشان خداداد است و یک عمر زحمت و تجربه. تنها ثمره‌ی اعطای درجه‌ی دکترای افتخاری به این فرهیختگان، تکریم علم و عالم است و پیروی برخی از جوانان، از راه و رسم آنان...»

این جملات، جملاتی است که دکتر مهدی بهزاد، در مراسم اعطای درجه‌ی

گفتن داشت: با قسمت‌های متنوعی که داشت، می‌توانست دانش‌آموزان را جذب خود کند... پس از این سخنان، کلیپی از آقای عبدالحسین مصحفی پخش شد که در آن، شرح زندگی و شرح تلاش‌های وی برای انتشار این مجله را از زبان خود وی شنیدیم و این‌که: «مدیر مسئول مجله، هم‌سر من بود...» و باز، این‌که «تأمین هزینه‌ی انتشار چند شماره‌ی مجله، با فروش زمینی که میراث پدری هم‌سر من و متعلق به وی بود، تأمین شد...»

این مراسم، با سخنرانی دکتر مهدی بهزاد، که ۵۴ سال قبل، در دبیرستان ایرانشهر یزد، شاگرد آقای مصحفی بوده است، ادامه یافت. دکتر بهزاد، که خود پیشنهاددهنده‌ی اعطای این مدرک به آقای مصحفی بوده است، به تفصیل فعالیت‌های صورت گرفته از جانب انجمن ریاضی ایران برای تحقق چنین امری و نیز موشکافی حضاران در جلسه‌ی دفاع از این پیشنهاد و بالاخره، پیشنهاد وزیر علوم، فنون، تحقیقات و فن‌آوری مبنی بر اعطای دکترای افتخاری آموزش ریاضی به آقای مصحفی به منظور تجلیل از سایر معلمان ریاضی را شرح داد.

وی به تعداد تألیفات و ویرایش‌ها و ترجمه‌های آقای مصحفی اشاره کرده و پیشنهاد داد تمام این آثار، به صورت لوح فشرده درآمده، و در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد.

سخنان دکتر بهزاد با خاطره‌ی زیر، ادامه یافت: «حدود سال‌های ۴۰-۴۱ بود که در ایالات متحده، مشغول تحصیل بودم که از استاد، نامه‌ای به این مضمون به دستم رسید که در فکر کسب امتیاز برای انتشار مجله‌ای هستند. نخست از دریافت نامه تعجب کردم زیرا سال‌ها بود از استاد بی‌خبر

یعنی نحوه‌ی تدریس جذاب درس هندسه‌ی ترسیمی و رقومی و نیز انتشار مجله‌ی یکان در فضای سال ۴۲، اشاره کرده و مانند یک دانش‌آموز مسئول، ابراز کرد که «من درس خود را در این دو زمینه، پس داده‌ام: تدریس هندسه‌ی ترسیمی و رقومی در دبیرستان‌های یزد و نیز همکاری در انتشار نشریه‌ی ریاضی استان یزد». آقای ضیاء اسلامیان، اولین آشنایی خود با نشریه‌ی یکان را چنین توصیف کرد: «اولین بار، در سال ۴۲ که در دانشگاه تهران تحصیل می‌کردم، در دانشکده‌ی علوم، مجله‌ی یکان را دیدم. در فضای آن زمان دانشکده‌ی علوم که اساتیدی مانند دکتر قینی، پروفیسور فاطمی، پروفیسور هشترودی و... داشت و در دبیرستان‌های خوب تهران هم تدریس می‌کردند، نشریه‌ای منتشر نمی‌شد. در این حال، یک نفر از استان یزد به تهران آمد و چنین مجله‌ای را منتشر کرد که حرفی برای

حضار، سخنانی ایراد کرد. پخش کلیپ در مورد خانه‌ی ریاضیات یزد که از سال ۱۳۷۹ تأسیس شده است و فعالیت‌های آن، از جمله برگزاری ۶ نمایشگاه ریاضی، برنامه‌ی بعدی این مراسم بود.

پس از آن، آقای ضیاء اسلامیان، که خود از دبیران ریاضی شهر یزد می‌باشد، سخنانی بیان کرد. وی که به عنوان دانش‌آموز ۵۰ سال پیش آقای مصحفی، سخن می‌راند، نخست، موفقیت دانش‌آموزان یزدی در کنکورهای سراسری و اخذ رتبه‌های بالا در این کنکور و رتبه‌بندی‌های اخلاقی را مرهون سطح بالای معلمان و دبیران و جامعه‌ی فرهنگی یزد که هم در همه‌ی دروس، سرآمد بوده و هستند و هم معلم اخلاق برای دانش‌آموزان می‌باشند عنوان کرد. سپس به دو جنبه-خاطره از فعالیت‌های آقای مصحفی،

دکتر مبدی

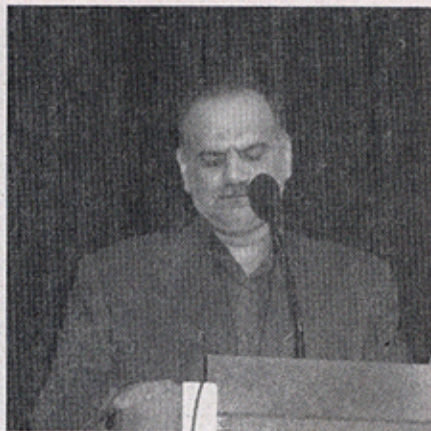
مصحفی را، که از ابتدای مراسم، در جمع حضوری آرام داشتند، با کف زدن های خود، ستودند.

دکتر مهدی بهزاد، در ادامه ی سخنان خود، ضمن اشاره به جنبه های متنوع تألیفات و ترجمه های آقای مصحفی در تاریخ ریاضی، آموزش ریاضی، کامپیوتر، نجوم، هنر و ریاضی و مهم تر از همه، عمومی کردن ریاضی، گلچینی از مصاحبه های ایشان را که در نشریات مختلف چاپ شده است، برای حضار خواننده و صحبت های خود را با این جملات، خاتمه داد:

«در یک کلام، با افتخار از طرف خود و هزاران هزار برخوردار از وجودشان و از آثارشان، بر دستانشان بوسه می زنم. اجازه فرمایید عشق به خدمت، ایثارگری، فروتنی، تلاش، خلاقیت و دست آوردهای استاد دکتر عبدالحسین مصحفی و حمایت های بی دریغ همسر فرهیخته شان را ارج نهیم و همگی بپاخیزیم و برایشان بهترین ها را آرزو کنیم. سپاسگزارم...»

با این سخنان، همه ی حضار، پاخاسته و استاد و همسر ایشان را تشویق کردند.

بالاخره، بخش اصلی مراسم، یعنی زمان اهدای مدرک دکتری افتخاری به آقای

آقای باغشانی

یکان و شماره های سالانه ی آن، در چهار لوح فشرده تقدیم علاقه مندان شده است. استاد فرموده اند: «روزها تدریس می کردم و شب ها تا ساعت سه نیمه شب، دنبال کار مجله بودم. ساعت شش صبح هم به چاپ خانه می رفتم. کل کار مجله روی دوش من و همسرم بود...» با نقل این جملات، حاضرین در مراسم، همسر آقای

دکتر عبدالحسین مصحفی و همسر ایشان

دکتر مهدی بهزاد

بودم و نمی دانستم آدرس مرا از کجا یافته اند؟ تصمیمشان را ستودم و به عنوان نمونه، چند مسأله از مجله ی مانثلی (American Mathematical Monthly) را به فارسی برگرداندم و برایشان فرستادم. بعدها دیدم که این مطلب در یکان درج شده است. خوشبختانه به همت خانگی ریاضیات یزد، دوره ی کامل مجله های

عبدالحسین مصحفی فرارسید که با حضور آقایان میبدی، باغستانی، دوران، جمعی از اساتید دانشگاه یزد و دانشگاه‌های تهران و سایر شهرها، چند تن از اعضای خانه‌ی ریاضیات یزد، و تعدادی از دبیران پیشکسوت شهر یزد بر روی صحنه‌ی سالن سینما دانش آموز این شهر، لوح دکترای افتخاری آموزش ریاضی، به آقای عبدالحسین مصحفی، تقدیم شد. هم‌چنین از جانب دانشکده‌ی ریاضی دانشگاه یزد لوح تقدیری به وی تقدیم شد. به علاوه، لوح تقدیری از جانب سازمان آموزش و پرورش و انجمن علمی-آموزشی معلمان استان یزد، به وی اعطا شد. در این مراسم، به همسر دکتر مصحفی نیز یک حلقه‌ی گل و یک جلد کلام‌الله مجید اهدا گردید. پس از ابراز احساسات حاضرین، زمان آن بود که کلام دکتر مصحفی شنیده شود: «سلام علی اهل دار العباده؛ سلام علی اهل دار الفضائل.»

دکتر مصحفی، که با وجود کهولت سن

و بیماری جسمانی، از آغاز مراسم تا بدان جا، صبورانه در جمع حضور داشت، ضمن ابراز این که «صحبت کردن برایم دشوار است و جمله‌ها از ذهنم فرار می‌کنند، لذا از روی یادداشت می‌خوانم، ضمن آن که خسته هستم»؛ با این بیت از فردوسی، سخنان خود را ادامه داد:

«به نام خداوند جان و خرد

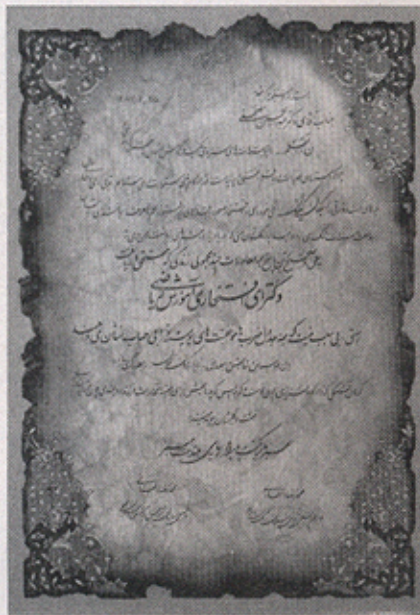
کزین برتر اندیشه برنگذرد»

و از پیامبر اسلام که به کسب دانش ارج نهاده است، یاد کرده؛ سپس به مرور تاریخی تأسیس کانون‌های علمی از زمان فیثاغورسی‌ها تاکنون-که دانشگاه یزد، یکی از نوپاترین آن است-پرداخت. از تمام کسانی که در جمع حضور یافته‌اند، و به ویژه از دکتر مهدی بهزاد، قدردانی کرد و از فرزاندگانی یاد کرد که روزگاری دانش آموز وی بوده‌اند، و از دانشمندان ریاضی ایران، از خیماتازمان حال. و بالاخره، از همسر خویش، به خاطر همراهی‌های وی که موجب موفقیت دکتر مصحفی در تألیف،

ترجمه و نشر بوده است، سپاسگزاری نمود.

این مراسم که رسماً از ساعت ۵ بعدازظهر آغاز شده بود، حدود ساعت ۷ عصر خاتمه یافت.

در ادامه، چکیده‌ای از زندگی‌نامه‌ی دکتر مصحفی را که در مراسم آن روز میان حضار توزیع شد، می‌خوانید:

فشرده زندگی‌نامه‌ی عبدالحسین مصحفی

- ✓ تولد در ۵ اسفند ۱۳۰۳ در خانواده‌ای مذهبی در شهر کرمان.
- ✓ آموختن قرائت قرآن در کودکی.
- ✓ گذراندن تحصیلات دوره‌ی شش ساله‌ی ابتدایی و دوره‌ی سه ساله‌ی سیکل یکم متوسطه در بیش‌تر این سال‌ها در دبیرستان ملی شهاب از ۱۳۱۱ تا ۱۳۲۰.
- ✓ به خواست پدر اشتغال به معلمی در همان دبیرستان شهاب ابتدا از مهر ۱۳۲۰.
- ✓ درگذشت پدر در ۱۳۲۱ و عهده‌دار شدن سرپرستی خانواده‌ی شش نفری.
- ✓ تدریس خصوصی قرائت قرآن و درس‌های ریاضی در خانواده‌ها.
- ✓ خودآموزی درس‌های دوره دوم متوسطه همراه باتدریس خصوصی ریاضیات آن‌ها.
- ✓ گذراندن امتحان نهایی سال پنجم دبیرستان به صورت داوطلب در ۱۳۲۷ در کرمان.
- ✓ داوطلب خدمت نظام وظیفه در دانشکده‌ی افسری تهران و خدمت افسری در رسته‌ی توپخانه از مهر ۱۳۲۸ تا اسفند ۱۳۲۹.
- ✓ گذراندن امتحان نهایی سال ششم دبیرستان در رشته‌ی ریاضی و به صورت داوطلب در ۱۳۳۰ در تهران.
- ✓ پذیرفته شدن در آزمون ورودی رشته‌ی ریاضی دانشسرای عالی ایران و دانشکده‌ی علوم دانشگاه تهران در مهر ۱۳۳۰ و گذراندن دوره‌ی سه ساله تحصیل در این دو دانشکده و اخذ درجه‌ی لیسانس از آن‌ها در شهریور ۱۳۳۳.
- ✓ دبیر ریاضی دبیرستان‌ها، دانشسرای مقدماتی و کلاس‌های تربیت معلم یزد از مهر ۱۳۳۳ تا پایان شهریور ۱۳۴۱.
- ✓ ازدواج در یزد و توفیق دارا شدن دو فرزند در یزد و تهران.
- ✓ ارائه‌ی خدمات فرهنگی عمومی در سمت خبرنگار فرهنگی روزنامه‌ی کیهان در یزد از ۱۳۳۸ تا ۱۳۴۱.

✓ راه اندازی مسابقه‌ی روزنامه‌نگاری دیواری بین دبیرستان‌ها و دانشسرای یزد در بهار ۱۳۴۱.

✓ انتقال به تهران و دبیر دبیرستان‌های آن‌جا از مهر ۱۳۴۱ تا شهریور ۱۳۴۴.

✓ کسب امتیاز مجله‌ی ریاضی یکان در آبان ۱۳۴۲ و انتشار مرتب این مجله به صورت ماهنامه همراه با شماره‌های ویژه‌ی سالانه از بهمن ۱۳۴۲ تا اسفند ۱۳۵۶.

✓ عضویت در هیأت مؤسس و در هیأت اجرایی انجمن معلمان ریاضی از ۱۳۴۳ تا ۱۳۴۸.

✓ کارشناس برنامه‌های ریاضی در اداره‌ی کل برنامه‌ها و تحقیقات وزارت آموزش و پرورش از ۱۳۴۴ تا ۱۳۴۷.

✓ نماینده‌ی وزارت آموزش و پرورش در شرکت چاپ و توزیع کتاب‌های درسی از ۱۳۴۷ تا ۱۳۵۲.

✓ کارشناس مسئول کتاب‌های ریاضی در سازمان کتاب‌های درسی از ۱۳۵۲ تا ۱۳۵۷.

✓ استفاده از بورس ۷۵ روزه‌ی دولت بلژیک در زمینه‌ی بررسی و آشنایی با ریاضیات جدید در ۱۳۵۲.

✓ سه‌ترم همکاری در خدمات مربوط به انتشارات و مطبوعات علمی و تحقیقی وزارت علوم از ۴۸/۱۲/۲۹ تا ۴۸/۱/۶ و از ۴۹/۱/۸ تا ۴۹/۴/۳۱.

✓ تدریس روش تدریس ریاضیات در دانشکده‌ی علوم و دانشکده‌ی علوم تربیتی دانشگاه سپاهیان انقلاب در نیم‌سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷.

✓ مأمور به شرکت در سمینار بین‌المللی قانون کپی‌رایت (قانون حفظ حقوق مؤلف و مصنف) به مدت سه روز در دهلی نو در زمستان ۱۳۵۶.

✓ رییس سازمان کتاب‌های درسی و سرپرست دفتر تحقیقات و برنامه‌ریزی از اسفند ۱۳۵۷ تا دی ۱۳۵۸.

✓ بازنشسته از خدمات دولتی در ۱۳۵۸/۱۰/۲۷.

✓ دو دوره شرکت در کلاس‌های آشنایی با کامپیوتر و با روش‌های برنامه‌نویسی در سازمان مدیریت صنعتی در ۱۳۶۵.

✓ ویراستار با قرارداد خرید خدمت در مرکز نشر دانشگاهی از دی ۱۳۶۶ تا فروردین ۱۳۷۰.

✓ تألیف و یا ترجمه ۱۸ کتاب و بالغ بر ۸۹ مقاله در زمینه‌ی ریاضیات و کامپیوتر از ابتدای بازنشستگی تاکنون مطابق با فهرست‌های مربوط.

✓ اقامت به قصد دائم در یزد از آبان ۱۳۷۰.

کمیسیون بین‌المللی تدریس ریاضی (ICMI) در سال ۲۰۰۰، دو جایزه‌ی بین‌المللی به منظور تأکید بر وجود تحقیقات با کیفیت در حوزه‌ی آموزش ریاضی تأسیس کرد. این کمیسیون زیر نظر اتحادیه‌ی بین‌المللی ریاضی (IMU) فعالیت می‌کند و کمیته‌ی اجرایی آن از طرف IMU تعیین می‌شود.

انتخاب مدال فلیکس کلاین، به افتخار وی که نخستین رییس ICMI (سال‌های ۱۹۰۸ تا ۱۹۲۰) بود، و به پاس تعهد مستمر وی در ایجاد رشته‌ی آموزش ریاضی صورت می‌گیرد.

دریافت کنندگان مدال فلیکس کلاین، کسانی هستند که تحقیقاتی در آموزش ریاضی و با تأثیر طولانی داشته‌اند و تحقیقات آنان به بازسازی و بهبود جامعه‌ی تحقیقی منجر شده است.

مدال هانس فرودنتال، به افتخار وی که هشتمین رییس ICMI (۱۹۶۷-۱۹۷۰) بود، اعطا می‌شود. با تلاش‌های فرودنتال، نخستین کنگره‌ی بین‌المللی آموزش ریاضی (ICME1) برگزار شد. هم‌چنین وی، پایه‌گذار معتبرترین و معروف‌ترین مجله‌ی آموزش ریاضی است. مدال هانس فرودنتال به کسانی اعطا می‌شود که تحقیقاتی اصیل، ابتکاری و تأثیرگذار در حوزه‌ی آموزش ریاضی داشته‌اند.

این جوایز در سال‌های فرد (میلادی) شامل یک مدال و اعتبارنامه‌ی مدال، در مراسم افتتاحیه‌ی ICME که متعاقب آن برگزار می‌شود، اعطا خواهد شد. کمیته‌ی داوران، از برندگان مدال‌ها برای سخنرانی در ICME دعوت به عمل می‌آورد.

کمیته‌ی داوران متشکل از شش نفر است که منتخب رییس ICMI هستند. اعضای فعال در کمیته‌ی داوران، به‌جز رییس آن، ناشناخته هستند و تنها پس از تمام شدن دوره‌ی عضویت در کمیته، نام آن‌ها اعلام می‌شود. هر یک از اعضا به مدت هشت سال و تجدیدنشدنی، عضو کمیته هستند (به‌جز سه نفر که در اولین کمیته چهار سال عضو هستند) و بدین ترتیب هر چهار سال، سه نفر در کمیته تغییر می‌کنند.

اولین کمیته‌ی داوران، متشکل از شش نفر، در سال ۲۰۰۲ شروع به کار کرد، که سه تن از اعضای کمیته برای هشت سال و سه نفر دیگر برای چهار سال انتخاب شده‌اند.

کمیته‌ی داوران که ریاست آن برعهده‌ی پروفیسور میشل آرتیگ است، در پایان سال گذشته‌ی میلادی، «جرمی کیل پاتریک» را برنده‌ی مدال فلیکس کلاین؛ و «آنا اسفارد» را برنده‌ی مدال هانس فرودنتال اعلام کرد. این دو مدال در یازدهمین کنگره‌ی بین‌المللی آموزش ریاضی (ICME11) در شهر مونتری مکزیک به آنان اعطا